

Gewijzigd programma zondag 15 november 2020

TAQA Theater De Vest, Alkmaar
Kleine Zaal

Aanvangstijd 12.00 uur

Ingeborg Bröcheler, alt
Mirsa Adami, piano

Gabriël Fauré
(1845-1924)

- Chanson d'Amour

Wolfgang Amadeus Mozart
(1756-1791)

- uit: Mitridate 'Venga pur' en 'Son reo'

Giacomo Rossini
(1792-1868)

- uit Tancredi 'Oh patria' en 'Dove son io'

Richard Wagner
(1813-1883)

- Wesendonck Lieder
Der Engel
Stehe Still
Im Treibhaus
Schmerzen
Träume

Edward Grieg
(1843-1907)

- Salon, opus 65 nr. 4 voor piano solo

Benjamin Britten
(1913-1976)

- The Salley Gardens

Ralph Vaughan-Williams
(1872-1958)

- Linden Lea
- Silent Noon

Toelichting gewijzigd programma zondag 15 november 2020 TAQA Theater De Vest Alkmaar

De liefde in vele vormen. Dat is vandaag de rode draad tussen klassieke aria's, het Duitse Lied, Franse Mélodie en volksliederen uit diverse eeuwen Europese zangkunst. En hoewel de zangeres van dienst op en top vrouw is, gaat het vooral om aanbidding, vertwijfeling, verraad, verdriet en gelukzaligheid vanuit het mannelijk perspectief, slechts onderbroken door een even meeslepend intermezzo voor piano solo, **Salon op. 65 nr. 4** van Edvard Grieg dat verscheen in de achtste band met Lyrische Stücke. Dat een vrouw over het mannelijk perspectief op de liefde zingt is niet zo gek: de meeste grote componisten waren (helaas) van het mannelijk geslacht en bovendien was het tot zeker de tijd van Mozart en Rossini vanzelfsprekend dat een aantal mannenrollen door een castraat gezongen werden. En de prachtige aria's die voor deze stemmen geschreven zijn, passen uitstekend binnen het stembereik van een mezzosopraan of alt. Vandaar dat de vocale reis na Gabriel Fauré's meeslepende liefdesverklaring verder gaat met prachtige aria's van mannelijke hoofdrolspelers in Mozarts Mitridate en Rossini's Tancredi. En vandaar dat ook Richard Wagners onverholven flirt met Mathilde Wesendonck een vrouwenstem past. En ach, de vriendelijke volksliederen van Benjamin Britten en Ralph Vaughan-Williams voegen zich nu eenmaal naar elke stem. Vooral als het over de liefde gaat.

Het is maar goed dat Francis Poulenc om moverende redenen niet meer bij een publieke uitvoering van **Chanson d'Amour** van Gabriel Fauré aanwezig kan zijn. Hij vond het verschrikkelijk als dit lied uitgevoerd werd door een vrouw omdat het, aldus Poulenc, 'een overduidelijk mannelijke tekst is'. Hoe het ook zij, Fauré maakte wat moois van de sentimentele tekst van Armand Silvestre die hij in 1882 op muziek zette en samen met La fée aux chansons publiceerde als opus 27. De componist die een belangrijke rol speelde bij de ontwikkeling van de Franse versie van het romantische lied, de Mélodie, benadrukt in Chanson d'Amour het lichte karakter door de harpachtige begeleiding en de lichtvoetig vloeiende melodielijnen. Pure aanbidding is het resultaat.

Bij Mozart gaat het er in de opera Mitridate, Re di Ponto voor het grootste deel wat minder liefdevol aan toe. Haat, wantrouwen en rivaliteit spelen de hoofdrollen in een drama rond de koning van Ponto en zijn zoons. Zijn ene zoon Farnace heult met de vijand en zijn andere zoon heeft een oogje op Aspasia, de verloofde van de koning. Uiteindelijk komt alles, hoewel de koning daarbij het leven laat, op zijn pootjes terecht nadat Farnace, een castratenrol, eerst in **Venga pur** strijdlustig bezingt hoe hij zijn vader zal weerstaan en vervolgens in **Son reo** schuld bekend en ondertussen onthult dat zijn broer Sifare en Aspasia een relatie hebben. Hoewel Mozart pas 14 jaar was toen hij deze opera in 1770 schreef, klinkt alles naar menselijkheid en een groot inlevingsvermogen.

Ook Rossini's heroïsche opera Tancredi, die in 1813 in Venetië in première ging, gaat over liefde en (vermeend) verraad. Tancredi, wederom een castratenrol, is een verbannen soldaat die op verzoek van zijn geliefde Amenaide terugkeert naar de stad Syracuse. Bij terugkeer bezingt hij in **Oh Patria** zijn liefde voor Amenaide en zijn bereidheid voor haar te sterven. Amenaide is alleen al uitgehuwelijkt aan Orbazzone, de legerleider die Syracuse bevrijdde van de Saracenen. Na vele verwickelingen waarbij Amenaide uiteindelijk wordt beschuldigd van verraad en ook Tancredi twijfelt aan de goede bedoelingen van zijn veronderstelde bruid, trekt hij ten strijde tegen de Moren met het doel te sterven. Hij bezingt zijn lot en vertwijfeling in **Dove son io?** In het oorspronkelijke slot van de opera sterft Tancredi en hoort hij pas op het laatste moment van de goede bedoelingen en de liefde van Amenaide. In het

alternatieve slot dat Rossini na de première schreef, overleeft hij de strijd en wordt het paar herenigd.

Richard Wagner nam het niet zo nauw met de liefde en de huwelijks trouw. Nadat hij vanwege de opstand in Dresden van 1849 met zijn eerste vrouw Minna uitgeweken was naar het landgoed van de rijke zakenman Otto Wesendonck in Zürich, presteerde de componist het om verliefd te worden op diens vrouw Mathilde. Toegegeven, Mathilde was een interessante dichtster en schrijfster, en de liefde was wederzijds. Naast een hoop ellende, leverde het ook veel moois op. Wagner richtte zich weer op het werk aan de opera Tristan und Isolde en hij zette, deels bij wijze van ‘studie voor Tristan und Isolde’, vijf gedichten van Mathilde Wesendonck op muziek. Deze **Wesendonck Lieder** zijn liederen vol verlangen, mystiek, oneindige melodieën en inderdaad de sfeer van Wagners beroemde liefdesopera.

Benjamin Britten bracht zes albums uit met ‘Folk song arrangements’. Deze bewerkingen van volksliederen kwamen niet voort uit etnologische interesse, maar meer vanuit de uitvoeringspraktijk van Britten en zijn partner en tenor Peter Pears. Zij voerden veel Duitse liederen uit van onder anderen Schubert en Schumann en Britten was geïnteresseerd in de volksliedachtige inspiratie van deze werken. Vandaar dat hij zelf volksliederen ging bewerken. De eerste bewerkingen ontstonden in de vroege jaren veertig en het eerste en inmiddels ook bekendste arrangement van Britten is **The Sally Gardens**. De woorden zijn weliswaar van WB Yeats, die zei zich te baseren op een oud lied, maar de melodie dier Herbert Hughes er in 1909 onder plakte komt van de traditional The Moorlach Shore. Het is deze melodie die Britten aanhield om het melancholische lied van een ‘groene’ jongeling en zijn verloren liefde prachtig vorm te geven in een sombere, inderdaad op het werk van Schumann en Schubert gebaseerde, pianopartij.

Voor Ralph Vaughan-Williams was de studie van de Britse volksmuziek wel een zaak van etnologisch en compositorisch belang. De componist hechtte grote waarde aan de eigenheid van de Engelse muziek door de eeuwenoude volksmuziek als bron te gebruiken. Veel van zijn werken en vooral zijn liederen hebben ook eigen melodieën die zo voor volksliederen door zouden kunnen gaan. Ook streefde hij er naar de volkspoëzie te behouden. Een van zijn eerste liederen, **Linden Lea** is zo’n stukje volkspoëzie. De tekst in Engels Dorset-dialect van William Barnes over de liefde voor een boomgaard in zijn dorp, kreeg van Vaughan-Williams een ‘simpele’ volksliedachtige zetting. Dat volksliedgehalte blijft ook herkenbaar in de liedcyclus House of Life uit 1904. De cyclus op zes sonnetten van Dante Gabriel Rossetti wordt wel beschouwd als het definitieve Engelse antwoord op het Duitse lied. Het prachtige tweede lied, **Silent Noon**, staat niet alleen als deel voor het geheel, de lome en meeslepende stemming na het bedrijven van de liefde op een zwoele zomermiddag is ook een prettig en uitnodigend uitroepteken achter deze achtbaan door de hoop en wanhoop van de liefde.

Paul Janssen

De Nederlandse alt **Ingeborg Bröcheler** is afgestudeerd aan de Vrije Universiteit als bestuurskundige en criminoloog, en was verbonden aan de Amsterdamse Toneelschool, voordat ze zich toeleegde op klassieke zang. Ze studeerde bij Paula de Wit. Op dit moment werkt ze met Elène Golgevit in Parijs.

Recentelijk vertolkte Ingeborg de rol van 'Présidente de Tourvel' in de door Opera2day samengestelde Vivaldi opera 'Les Liaisons Dangereuses', stond ze in de startblokken om de rol van 'Vicomte de Valmont' op de planken te brengen in de Zwitserse re-take van diezelfde Vivaldi productie (o.a. de operahuizen in Biel en Solothurn; echter alle voorstellingen werden geannuleerd vanwege corona-maatregelen) en coverde ze de titelrol in Händel's 'Giulio Cesare' bij Opera North (Verenigd Koninkrijk). Eerder zong ze o.l.v. Reinbert de Leeuw in regie van Pierre Audi de wereldpremière van Andriessen's 'Theatre of the World' (co-productie De Nederlandse Opera en Los Angeles Philharmonic, Verenigde Staten van Amerika), alt solo in 'Before: Present', een samenwerkingsproductie tussen Amsterdam Dance Event en Dutch National Opera, en was ze in het kader van talentontwikkeling bij DNO talentcover voor 'Polinesso' in 'Ariodante' (DNO, Concerto Köln o.l.v. Andrea Marcon). Onder leiding van Kenneth Montgomery vertolkte ze 'Bradamante' in Händel's 'Alcina' (productie De Nederlandse Opera Academie).

Als concertsoliste is Ingeborg veelvuldig te horen, in binnen- en buitenland. Zo zong ze onder andere in alle grote vocale concertwerken van Bach, Händel, Vivaldi, alsmede Mozart, Brahms, Duruflé, Dvorák. In regie van Klaus Bertisch, zong Ingeborg 'Sechs Monologe aus Jedermann' van Frank Martin. Ze was te horen in Château de Versailles (Versailles, Frankrijk), BOZAR (Brussel, België), Het Concertgebouw (Amsterdam), Walt Disney Concert Hall (Los Angeles) en werkte herhaaldelijk met orkesten als de Nederlandse Bachvereniging, het Residentie Orkest, Los Angeles Philharmonic, en ASKO|Schönberg. In 2021 maakt ze haar debuut bij het Orchestre National de Lille (Frankrijk) o.l.v. Jan Willem de Vriend.

De pianiste **Mirsa Adami** begon haar pianostudies in Tirana bij Elsa Veizi en Takuina Adami. Op jonge leeftijd speelde ze daar met verschillende orkesten en gaf vele recitals in het land. In 1991 kwam ze naar Nederland om haar studie te vervolgen, eerst bij Jan Huizing in Groningen en later bij Jan Wijn aan het Sweelinck Conservatorium te Amsterdam. Ze behaalde in 2000 met lof het diploma als uitvoerend musicus en is sindsdien verbonden als repetitor bij De Nieuwe Opera Academie te Amsterdam. Ze heeft meerdere malen op het Prinsengrachtfestival opgetreden alsmede concerten gegeven in Nederland en andere landen zoals Italië, Frankrijk, Duitsland, Estland en Japan. In 2004 maakte ze haar debuut in de Grote Zaal van Het Concertgebouw met het derde pianoconcert van Prokofjev met het VU orkest o.l.v. Daan Admiraal. Ze speelde met het Kennermer Jeugdorkest o.l.v. Mathijs Broers het tweede pianoconcert van Rachmaninoff in het Concertgebouw in Haarlem. Met hetzelfde pianoconcert soleerde ze in haar geboortestad Tirana met het Albanees Omroeporkest onder leiding van de Russische dirigent Leonid Nikolayev. In het seizoen 2008 | 2009 speelde ze de pianoconcerten van Mozart, Brahms, Beethoven en Von Weber.